

U L U S L A R A S I
BEDEN EĞİTİMİ SPOR
VE TEKNOLOJİLERİ

CİLT/VOLUME:5 SAYI/ISSUE:2 YIL/YEAR:2024

ISSN: 2717-8447

INTERNATIONAL JOURNAL OF PHYSICAL
EDUCATION, SPORT AND TECHNOLOGIES

ULUSLARARASI BEDEN EĞİTİMİ SPOR VE TEKNOLOJİLERİ DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION, SPORT AND TECHNOLOGIES

ISSN : 2717-8447

Cilt/Volume : 5

Sayı/Issue : 2

Yıl : 2024

Sahibi/Owner

Dr. Zafer DOĞRU

Editörler Kurulu/Board of Editors (Soyadına Göre Sıralı/Sorted by Surname)

Dr. Zafer DOĞRU	Hitit Üniversitesi, ÇORUM
Dr. Yetkin Utku KAMUK	Hitit Üniversitesi, ÇORUM
Dr. Bülent KİLİT	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, TEKİRDAĞ
Dr. Ferman KONUKMAN	Qatar University, Doha-QATAR
Dr. Hasan Birol YALÇIN	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, BOLU
Dr. Bekir YÜKTAŞIR	Sinop Üniversitesi, SİNOP

ULUSLARARASI BEDEN EĞİTİMİ SPOR VE TEKNOLOJİLERİ DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION, SPORT AND TECHNOLOGIES

Bu Sayının Hakemleri/Referees to the Current Issue

Dr. Fatih EVLİ	Hitit Üniversitesi, ÇORUM
Dr. İbrahim Orkun AKCAN	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, ERZİNCAN
Dr. Kadir TİRYAKİ	Düzce Üniversitesi, DÜZCE
Dr. Murat KORUCUK	Kafkas Üniversitesi, KARS
Dr. Ömer ZAMBAK	Gümüşhane Üniversitesi, GÜMÜŞHANE
Dr. Sercan EKLEMEZLER	Bursa Teknik Üniversitesi, BURSA

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Sayfa/Page	Başlık/Title
1-5	Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika: Kitap Kritiği / <i>The Sports Press in Ottoman Turkish And Biopolitics: Book Review</i> Fatma TOMBAK
6-12	18 Yaş Üstü Erkek Basketbol ve Hentbol Oyuncularının Vücut Kompozisyonu, Anaerobik Güç ve Esneklik Değerlerinin Karşılaştırılması / <i>Body Composition, Anaerobic Strength and Flexibility Values of Male Basketball and Handball Players Over 18 Years of Age</i> Abdüselam TURGUT & Sinan PEHLİVAN
13-23	Hazırbulunuşluk Açısından 4. ve 5. Sınıf Beden Eğitimi Dersi Duyuşsal Kazanımlarının Değerlendirilmesi / <i>Evaluation of The Affective Outcomes In 4th And 5th Grade Physical Education Classes Based on Readiness</i> Volkan FİLİZ & Okan KARAKÜTÜK

THE SPORTS PRESS IN OTTOMAN TURKISH AND BIOPOLITICS: BOOK REVIEW

Fatma TOMBAK ✉

Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Turkey.

 0000-0003-2439-0173

Abstract: Biopolitics consist of various methods applied by states and dominant rulers to the human body. The aim here is to make maximum use of the human body in line with the interests of the dominant elements by establishing domination by the government. As of the 19th century, biopolitics began to be implemented in the fields of sports and physical training by the European countries. Along with these countries, the Ottoman Empire gave particular importance to Westernization in this century and accelerated its modernization movements and policies, too. One of the areas of modernization is sports and physical training. During the period when the Ottoman Empire was experiencing rapid transformation, the printing and the press began to be effective in the life of the state and society and served important functions for both the state and society. The press and printing have been effective in directing societies by serving as an important tool in terms of biopolitics. This paper is a book review. The work in question includes the analysis of the news in the magazines published in Ottoman Turkish, especially sports newspapers, from the Ottoman Empire to the Turkish Republic (between 1910 and 1928) in terms of "biopolitics". In this study, the work written by Metin Karaburun, edited by Ömer Alanka, which criticized the comments of the state and philosophers on biopolitics through newspapers and sports press published in Ottoman Turkish from the last period of the Ottoman Empire until the transition to Latin letters in the Early Republican Period, was reviewed.

Keywords: Sports, Ottoman Empire, Republic of Türkiye, Turkey, Physical Training.

Citation: Tombak, F. (2024). Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika: Kitap Kritiği. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 5(2), 1-5.

OSMANLICA SPOR BASINI VE BİYOPOLİTİKA: KİTAP KRİTİĞİ

Özet: *Biyopolitika, insan bedeni üzerine devletler ve hâkim yöneticiler tarafından uygulanan çeşitli yöntemlerdir. Burada amaç iktidar tarafından tahakküm kurularak hâkim unsurların çıkarları doğrultusunda insan bedeninden azami derecede faydalanmaktır. Biyopolitika 19. yüzyıldan itibaren Avrupa devletleri tarafından spor ve beden terbiyesi alanında da uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti de özellikle Batılılaşmaya bu yüzyılda önem vererek modernleşme hareketlerini ve politikalarını hızlandırmıştır. Modernleşme alanlarından birisi de spor ve beden terbiyesidir. Osmanlı Devleti'nin hızlı dönüşüm yaşadığı bu dönemde matbaa ve basın da devlet ve toplum hayatında etkili olmaya hem devlet hem de toplum açısından önemli işlevler görmeye başlamıştır. Basın ve matbaa biyopolitika açısından önemli bir araç görevi görerek toplumların yönlendirilmesinde etkili olmuştur. Bu çalışma bir kitap incelemesidir. Ele alınan eser Osmanlı'dan Cumhuriyete (1910-1928 yılları arasında) Osmanlıca yayınlanan mecmualarda özellikle spor gazetelerinde yer alan haber metinlerinin "biyopolitika" açısından analizini içermektedir. Çalışmada Osmanlı Devleti'nin son döneminden başlamak üzere Erken Cumhuriyet Döneminde Latin harflerine geçinceye kadarki süreçte Osmanlıca çıkan gazeteler ve spor basını üzerinden devletin ve düşünürlerin biyopolitika hakkındaki yorumlarını inceleyen ve Ömer Alanka'nın editörlüğünde Metin Karaburun tarafından yazılan eser kritik edilmiştir.*

Anahtar kelimeler: Spor, Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye Cumhuriyeti, Türkçe, Beden Eğitimi.

Biyopolitika, insan bedeni üzerine devletler ve hâkim yöneticiler tarafından uygulanan çeşitli yöntemlerdir. Biyopolitika ile iktidar, hâkim unsurların çıkarları için insan bedeninden azami derecede faydalanmaya çalışır. Biyopolitika çeşitli alanlarda uygulanmıştır. 19. yüzyıldan itibaren Avrupa devletleri tarafından spor ve beden terbiyesi alanında da uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlı Devleti ise özellikle modernleşmeye önem verdiği 19. yüzyılda spor ve beden terbiyesinde bu yönde politikalar takip etmiştir. Osmanlı Devleti'nin hızlı dönüşüm yaşadığı bu dönemde matbaa ve basın da devlet ve toplum hayatında etkili olmaya hem devlet hem de toplum açısından önemli işlevler görmeye başlamıştır. Basın ve matbaa biyopolitika açısından önemli bir araç görevi görerek toplumların yönlendirilmesinde etkili olmuştur. Bu çalışmada Osmanlı Devleti'nde spor basınına biyopolitika açısından ele alan bir kitabın incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Eseri tanıtarak ve değerlendirerek Osmanlı Dönemi basınında biyopolitikaya yönelik unsurlar ve bu alanda yapılan

çalışmaların tanıtılmasına ve bu kitabın değerlendirilmesi yapılarak gelecek çalışmalara katkı sunmak amaçlanmıştır.

Çalışmada incelenen eserin künyesi şu şekildedir: Metin Karaburun, Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika, Ed. Ömer Alanka, Efe Akademik Yayıncılık, Ankara 2023.

Eserin sayfa sayısı 152'dir. Önsöz ile başlayıp Teşekkür, İçindekiler başlıkları ile devam eden kitap, Giriş, I. Bölüm (Osmanlı Devleti'nde Spor Basınının Ortaya Çıkışı), II. Bölüm (Biyopolitika ve Beden Terbiyesi), III. Bölüm (Osmanlıca Spor Basınının Söylem Analizi), Sonuç ve Öneriler, Kaynakça bölümlerinden oluşmaktadır.

Aralık 2023 tarihinde yayınlanan çalışma, Ömer Alanka'nın editörlüğünde gerçekleştirilmiştir.

Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika adlı bu eser Nisan 2023'te Atatürk Üniversitesi'nde Ömer Alanka danışmanlığında Metin Karaburun tarafından

hazırlanan “*Osmanlıca Spor Basını ve Beden Terbiyesi: Biyopolitik Bir Yaklaşım*” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Eserde Osmanlı Devleti’nin son döneminden (1910 yılından) başlamak üzere Erken Cumhuriyet döneminin 1 Kasım 1928 Latin harflerine geçiş sürecine kadar olan dönemdeki spor basını biyopolitika çerçevesinde ele alınmıştır.

Eser, Giriş ve 3 bölümden oluşmaktadır. Girişte (Karaburun, 2023: 9-13) kısaca spor, beden terbiyesi ve bunların devletler için, Osmanlı Devleti için bir iktidar aracı olarak kullanılması anlatılmıştır.

Birinci bölümde Osmanlı Devleti’nde basının ortaya çıkış süreci ele alınarak ilk gazeteler anlatılmış, ilk spor haberi yapan gazete ve spor gazetelerinin ortaya çıkışı hakkında bilgi verilmiştir (Karaburun, 2023: 13-60). Bu bölümde, özellikle spor gazeteleri hakkında tek tek bilgi verilerek gazetelerin kurucuları, gazetelerin kaç sayı çıktığı ve ele aldıkları konular ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

İkinci bölümde biyopolitika ve beden terbiyesi ilişkisi ele alınmıştır. Yazar tarafından öncelikle biyopolitika kavramı ve düşüncesinin tarihsel kökeni incelenmiş, G. W. Harris, Michel Foucault, Giorgio Agamben, Ferenc Feher ve Agnes Heller gibi filozof ve düşünürlerin biyopolitika hakkındaki görüşlerine ve çalışmalarına yer verilmiştir. Bu bölümde özellikle Foucault, Agamben gibi bu konuda önemli çalışmaları olan düşünürlerin eser ve çalışmaları ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır (Karaburun, 2023: 64-70). Ayrıca beden terbiyesi kavramı ve gelişimi, beden terbiyesi ve spor hakkında Osmanlı düşünürlerinin fikirleri ve hükümetin bu konulardaki çalışmaları incelenerek, Batı’nın Osmanlı’ya bu konudaki etkisi ele alınmıştır. Modern takım sporları ve Avrupa’daki bazı sporların Osmanlı devletine gelişi anlatılmış, sonrasında erken Cumhuriyet döneminde beden terbiyesi ve spor konusu okuyucuya kısaca sunulmuştur.

Çalışmanın III. Bölümü yazarın ana soruna odaklandığı bölüm olmuştur. Bu bölümünde Karaburun tarafından Osmanlıca spor basınından örnekler verilerek söylem analizi gerçekleştirilmiştir. Bölümün başında literatürdeki ilgili çalışmalara kısaca yer verilerek bu çalışmalar tanıtılmış; spor,

biyopolitika ve beden terbiyesi konularındaki katkıları incelenmiştir.

Çalışmanın ana bölümünü oluşturan bu kısımda spor basınından elde edilen bulgular söylem analizi yöntemi ile incelenerek çözümlenmiştir. Araştırmanın örneklemi 11 Ekim 1910 – 1 Kasım 1928 tarihleri arasında Osmanlıca basılan spor gazetelerinden seçilen haber metinleri oluşturmaktadır. Araştırma konusu olan biyopolitika haberleri ile ilgili metinler rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Seçilen basın haberleri, beden denetiminin nasıl temsil edildiğini, toplumun ve iktidarın insan bedenini nasıl denetlediğini somut bir şekilde ifade eden örnekler olarak çalışmada ele alınmış ve bu metinler biyopolitika-iktidar-denetim ilişkisi açısından söylem analizi ile değerlendirilmiştir (Karaburun, 2023: 91-139).

Eserin “Sonuç ve Öneriler” başlığında elde edilen sonuçlar paylaşılmış ve nihayetinde Karaburun, “geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi spor basınındaki biyopolitika haberlerinin incelenerek bedenin savaş için hazırlandığı(nı) tespit” ettiğini belirtmiştir (Karaburun, 2023: 141). Ayrıca çalışmada ifade edildiği üzere spor basınında sağlıklı bir bedenin kişiyi dış tesirlere karşı koruduğuna dikkat çekilerek, sağlıklı erkek olmanın avantajlarının okuyucuya sunulması yoluyla insanların spora teşvik edildiği tespit edilmiştir (Karaburun, 2023: 141).

Yazar tarafından “biyopolitikanın çıkarı özneyi mümkün olabildiği kadar hayatta tutmak ve onun bedeninden mümkün olduğu kadar faydalanmak” olarak ifade edilmiştir (Karaburun, 2023: 142).

Eserde, ülkenin kurtuluşunun atik, çevik, kuvvetli gençlerle olacağının spor basınında vurgulandığını belirtilmiş, yine Osmanlı ve erken Cumhuriyet döneminde sadece siyasi açıdan değil, ruhen ve beden de ideal vatandaşın yetiştirilmek istendiği görülmüştür.

Çalışmada tespit edilen önemli sorunlar ve öneriler de okuyucu ile paylaşılmıştır (Karaburun, 2023: 142-143). Eserin alana katkı sağlayacağı noktalardan biri olarak bu kısım öne çıkmaktadır. Bu bölümde, yazar okuyucuya, araştırmacılara ve bu alanda çalışan

akademisyenlere yapacakları çalışmalarda yol gösterici bir katkı sağlamıştır.

Eser, akademik bir çalışma olarak hazırlanmış, sporda, beden terbiyesinde ve biyopolitikada spor basınının nasıl araç olarak kullanıldığını dönemin kaynaklarından örnekler vererek ortaya koymuştur.

Eser akademik bir dille yazılmasına rağmen spora meraklı ve bu konuya ilgi duyan herkesin anlayabileceği bir sadeliktedir; ancak eserde “indeks-dizin” olmaması araştırmacıların işini zorlaştıran bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. Karaburun’un çalışmasında kullandığı ve/veya atıf yaptığı bazı eserleri metin içerisinde belirtmesine rağmen kaynakçada yer vermemesi diğer önemli bir eksiklik olarak dikkat çekmektedir. Örneğin eserin 66. sayfasında APA sistemi ile gösterilen atıf sisteminde yer verdiği “Koç” soyadlı kişinin çalışması “Koç, 2018” kaynakçada bulunmamaktadır.

Eserin eleştiri alabileceği en önemli husus ise Osmanlı ve Türk sporundaki beden terbiyesi politikalarına Avrupa merkezli bir yaklaşım göstermesidir. Örneğin yazar “*Bu bağlamda asker-millet kurgusu ilk kez Avrupa’da gözlenmiş ve küresel manada da karşılık bulmuştur. Öyle ki Osmanlı’da da böyle bir düşüncenin gelişimi Batılı örnekleri ile benzerlik göstermiştir*” (Karaburun, 2023: 78) diyerek Avrupa’dan asker-millet kurgusunun Osmanlı’ya geçtiğini ifade etmiştir. Halbuki Türkler asker-millet olarak militer/askerî bir toplum anlayışına en eski tarihlerden itibaren sahip olmuştur (Kafesoğlu, 1998; Gömeç, 2006; Otkan, 2018; Ögel, 2020). Araştırmacıların tespit ettiği şekliyle “*ordu millet*” (Kafesoğlu, 1998: 283; Gömeç, 2006: 74) olarak tanımlanan Ortaçağ Türklerinde çoğu zaman akınlara ailelerde askerlerle beraber giderdi (Ögel, 2020: 233). Destanlar, yabancı seyyahların gözlemleri, dönemin kaynak eserleri incelendiğinde bu açıkça görülmektedir. Örneğin Orta Asya’da eski Türklerin komşusu olan Çin kaynaklarında buna dair örnekler görülmektedir. Tarihçi Shi Ji’nin kayıtlarına göre Hun Türkleri “*güçlü ve sağlıklı olanı önemserler, yaşlı ve zayıfı küçümserlerdi*” ve Hunların “*erkek çocukları koyunlara biner, kuşlara ve farelere yay gerip ok atarlar*”dı (akt. Otkan, 2018: 23). 13. Yüzyıl sonlarında

Anadolu’yu ziyaret edip Ortaçağ’da Anadolu Türkleri hakkında seyahatnamesinde bilgi veren Ricoldus de Monte Crucis “*bilhassa kadınları son derece korkunç ve kuvetlidir*” (2018: 42) dediği eserinde, Türklerin savaşçı bir toplum olarak askerî üstünlüklerini dile getirir (2018: 42-43). Destanlardan bir örnek verilecek olursa Türklerin kültür hayatını en iyi yansıtan destanlardan biri olan Dede Korkut Destanları incelendiğinde “kahramanlık” Türk kültüründe kişinin en önemli karakter özelliklerinden biridir (Binyazar, 2008: 48-49). Yine kaynakların verdiği bilgilere göre Türkler “*savaşta ölmeyi şeref sayarlar, hastalanarak ölmekten utanırlar.*” (Rasonyı, 1996: 63). Ancak eserde Osmanlı’da asker-millet kurgusunun Batı’nın ve modernleşmenin etkisi ile başladığı dile getirilmiş (Karaburun, 2023: 79), bu konuda Türklerin toplumsal ve kültürel yapısından kopuk bir analiz yapılmıştır. Ayrıca yazarın zaman zaman okçuluk, güreş, at sporları gibi kadim Türk sporlarına değinerek bu konuda kendisi ile çeliştiği de görülmektedir (Karaburun, 2023: 108 ve 140).

Eserin de ortaya koyduğu önemli noktalardan bir diğeri de kültürel dönüşümün ortaya konulmasıdır. Eski Türklerde kadın-erkek toplumsal hayatta ve savaşta birlikte mücadele ederken (Kurtoğlu, 2021: 19-25; Adak, 2022) son çağlarda kadının toplumsal hayattaki konumunu kaybettiği görülmektedir. Savaşlarda erkek bireyler ön plana çıkınca onlara yönelik politikalar ağırlık kazanmış bu durum spora ve beden terbiyesine de yansımıştır. Bu nedenle spor ile ilgili politika ve spor basınında kadının spor ve beden terbiyesi “doğurganlık ve ahlaklı anne” konularına indirgenmiştir.

Kaynaklar

- Adak, M. (2022). “Türk Kültüründe Toplumsal Cinsiyet Bağlamında; Dânişmend Gazi Destanı’nda Kadın Kahraman: Efrumiye”, Uluslararası Sosyal Bilimlerde Kadın Çalışmaları Sempozyumu Bildiri Kitabı içinde, Ed. Ömer Subaşı, Asaf Özkan, Ümit Kılıç, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2022, s. 443-455.
- Binyazar, A. (2008). Dede Korkut, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Crucis, R. D. M. (2018). Doğu Seyahatnamesi: Bir Dominikan Keşifin Anadolu ve Ortadoğu Yolculuğu 1289 - 1291. Çev: A. Deniz Altunbaş. Kronik Kitap.
- Gömeç, S. (2006). Türk Kültürünün Ana Hatları, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kafesoğlu, İ. (1998). Türk Milli Kültürü, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Karaburun, M. (2023). Osmanlıca Spor Basını ve Biyopolitika, Ed. Ömer Alanka, Efe Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Kurtoğlu, Y. (2021). Eski Orta Asya Türk Devletlerinde Aile, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Otkan, P. (2018). Tarihçinin Kayıtlarına (Shi Ji) Göre Hunlar, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Ögel, B. (2020). Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul.
- Rasony, L. (1996). Tarihte Türklük, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara.

BODY COMPOSITION, ANAEROBIC STRENGTH AND FLEXIBILITY VALUES OF MALE BASKETBALL AND HANDBALL PLAYERS OVER 18 YEARS OF AGE

Abdüsselam TURGUT¹ ✉ Sinan PEHLİVAN²

¹Hitit University, Faculty of Sports Sciences,, Çorum, Turkey.

²Hitit University, Faculty of Sports Sciences,, Çorum, Turkey.

000-0001-8472-9824

0009-0003-8180-9118

Abstract: The purpose of this study is to compare the body composition, anaerobic power and flexibility values of male basketball and handball players over the age of 18. A total of 22 male volunteers, 11 handball players and 11 basketball players from the Hitit University Teams, participated in this study. The height, body composition, waist-hip flexibility and anaerobic power of the research group were determined. The entire data collection process of the research was completed in one day. The obtained data were analyzed using the IBM SPSS Statics 23 computer program. First of all, descriptive statistics were performed for the analysis. Since the number of research groups was less than 30, non-parametric statistics were used. Mann Whitney U-Test was used to determine the difference between the two study groups. In addition, Spearman Rank Difference Correlation Coefficient Test was used to determine the relationship between the performance values tested both within the group and in the entire study group. The significance value was taken as $p < 0.05$. The mean age of the research group was 21.59 ± 2.11 years, mean height was 179.82 ± 8.85 cm, body weight was 85.39 ± 20.61 kg, body mass index was 26.09 ± 4.28 , body fat percentage was $16.61 \pm 5.92\%$, sit-and-reach test values were 24.00 ± 7.87 cm and vertical jump test values were 50.09 ± 5.23 cm. As a result of this study, when the variables of height, body weight, body mass index, body fat percentage, sit-and-reach test and vertical jump test belonging to the research groups were examined, it was found that there was a significant difference in the height and sit-and-reach test values of the groups, but no significant difference for other variables.

Keywords: Basketball, Handball, Body Composition, Sit-Reach Test, Vertical Jump Test

Citation: Turgut, A., & Pehlivan, S. (2024). Comparison of Body Composition, Anaerobic Strength and Flexibility Values of Male Basketball and Handball Players over 18 Years of Age. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 5(2), 6-12.

18 YAŞ ÜSTÜ ERKEK BASKETBOL VE HENTBOL OYUNCULARININ VÜCUT KOMPOZİSYONU, ANAEROBİK GÜÇ VE ESNEKLİK DEĞERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Özet: Bu çalışmanın amacı 18 yaş üstü erkek basketbol ve hentbol oyuncularının vücut kompozisyonu, anaerobik güç ve esneklik değerlerinin karşılaştırılmasıdır. Bu çalışmaya Hitit Üniversitesi Takımlarında faaliyet gösteren 11 hentbol sporcusu ve 11 basketbol sporcusu olmak üzere toplam 22 erkek gönüllü katılmıştır. Araştırma grubunun boy uzunlukları, vücut kompozisyonları, bel kalça esneklikleri ve anaerobik güçleri belirlenmiştir. Araştırmanın tüm veri toplama süreci bir günde tamamlanmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS Statics 23 bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz için öncelikle betimsel istatistikler yapılmıştır. Araştırma grup sayılarının 30'dan az olması sebebiyle non-parametrik istatistikler kullanılmıştır. İki çalışma grubunun arasındaki farkın belirlenmesi için Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. Ayrıca hem grup içi hem de tüm araştırma grubunda test edilen performans değerlerinin birbiri ile ilişkisinin belirlenmesi için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Testi kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Araştırma grubunun yaş ortalamaları $21,59 \pm 2,11$ yıl, boy ortalamaları $179,82 \pm 8,85$ cm, vücut ağırlıkları $85,39 \pm 20,61$ kg, beden kütle indeksleri $26,09 \pm 4,28$, vücut yağ yüzdeleri $\%16,61 \pm 5,92$, otur eriş testi değerleri $24,00 \pm 7,87$ cm ve dikey sıçrama testi değerleri $50,09 \pm 5,23$ cm'dir. Bu çalışma sonucunda araştırma gruplarına ait, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, beden kütle indeksi, vücut yağ yüzdesi, otur eriş testi ve dikey sıçrama testi değişkenleri incelendiğinde grupların boy uzunluğu ve otur eriş testi değerlerinde anlamlı fark olduğu, diğer değişkenler için anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Hentbol, Vücut Kompozisyonu, Otur-Eriş Testi, Dikey Sıçrama Testi.

Basketbol, fiziksel, fizyolojik, psikolojik, teknik-taktik ve biyomotorik özellikleri yüksek, büyük organizasyonlara ev sahipliği yapan ve milyonlarca kişiye hitap eden oldukça popüler bir spor dalıdır (Özatik, 2022). Basketbol gibi el ile oynanan diğer bir sporda hentboldur. Hentbol oyunu kolektif düşünme-hareket etme becerisi, doğru-kesin karar verme yeteneği, cesaret ve yüksek irade gerektiren bir spordur. Özellikle günümüz hentbolu en az pas ile gerçekleştirilmekte ve oynanabilecek en hızlı şekilde oynanmaya çalışılan bir oyun haline gelmiştir (Çoban, 2019). Bu iki spor dalı da ülkemizde sevilen ve tercih edilen spor dallarıdır. Bu sporlarda başarılı olmak için çok fazla alt parametresi olan bir performansın oluşturulması gerekmektedir. Performans, içerisinde

çok sayıda ana/alt parçaları barındıran ve başarıyı farklı biçimlerde etkileyen bir faktördür. Sporun her alanında performans ve başarıyı etkileyen çok sayıda faktör yer almaktadır. Bu faktörlerin uygun biçimde düzenlenmesi performans ve başarıyı olumlu yönde etkilemektedir (İnce & Şen, 2006). Bu faktörlerden bazıları da vücut kompozisyonu, anaerobik güç ve esnekliktir.

Vücut kompozisyonu, total vücut kitlesini oluşturan genellikle kas, yağ, kemik ve rezidüel kitleler olarak ifade edilen farklı dokuları kapsamaktadır (Aktaş & Aslan, 2018). Sağlık unsurları dikkate alındığında kişilerin yağ yüzdelerinin belirli aralıkların dışında yüksek veya düşük olması birçok hastalığa sebep olmaktadır (Barut vd., 2021). Basketbol ve hentbol

sporcularının, branşlarının gerektirdiği vücut kompozisyonuna sahip olması gerekmektedir.

Maksimal ve supramaksimal fiziksel aktivite sırasında iskelet kaslarının anaerobik enerji transfer sistemlerini kullanarak meydana getirdiği iş kapasitesi “anaerobik kapasite” olarak tanımlanmaktadır. Bu işin birim zamandaki değeri ise “anaerobik güç” olarak ifade edilmektedir (Yıldız, 2012). Anaerobik performans kısa sürede tamamlanan veya patlayıcı kuvvet gerektiren spor branşları için büyük önem ifade eden bir terimdir, çünkü sporcunun performansı bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenip değişiklik gösterebilmektedir (Özkan vd., 2011). Basketbol (Menevşe, 2012) ya da hentbol için anaerobik güç önemli bir performans bileşenidir (Arı vd., 2020).

Latince “eğmek/bükme” anlamlarında kullanılan esneklik, spor bilimlerinde eklem ya da eklem gruplarının maksimal düzeyde hareket edebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Kahya, 2023). Esneklik, kalıtsal olarak eklem yapılarında görülen farklılıklar, konnektif dokunun elastikiyeti, kas viskozitesi, resiprokal kas koordinasyonu, yaş, cinsiyet ve vücut tipi gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Düzgün & Baltacı, 2009). Esneklik, sportif performansın kesintiye uğramaması, spor yaralanmalarının önlenmesi ve rehabilitasyonun da önemli bir bileşenidir. Bir sporcuda esnekliğin azalması koordine edilemeyen ve beklenmeyen hareketlere yol açabilir ve bu da kas incinmelerine ve diğer spor yaralanmalarına zemin hazırlayabilir. Esnekliğin kaybı aynı zamanda performansı da olumsuz etkiler (Koz & Ersöz, 2004). Esneklik özelliği sporcular tarafından geliştirilmek istenen fiziksel uygunluk bileşenlerinin başında gelmektedir (Alemdaroğlu vd., 2012).

Bu çalışmanın amacı 18 yaş üstü erkek basketbol ve hentbol oyuncularının vücut kompozisyonu, anaerobik güç ve esneklik değerlerinin karşılaştırılmasıdır.

Yöntem

Bu çalışmaya Hitit Üniversitesi Takımlarında faaliyet gösteren 11 hentbol sporcusu ve 11 basketbol sporcusu olmak üzere toplam 22 erkek gönüllü katılmıştır.

Araştırma grubunun yaş ortalamaları $21,59 \pm 2,11$ yıl, boy ortalamaları $179,82 \pm 8,85$ cm, vücut ağırlıkları $85,39 \pm 20,61$ kg, beden kütle indeksleri $26,09 \pm 4,28$ ve vücut yağ yüzdeleri $\%16,61 \pm 5,92$ ‘dir.

Bu araştırmanın tüm veri toplama süreci bir günde tamamlanmıştır. Araştırma grubunun boy uzunlukları, vücut kompozisyonları, bel kalça esneklikleri ve anaerobik güçleri belirlenmiştir.

Boy Uzunluğu ve Vücut Kompozisyonu Ölçümleri

Vücut kompozisyonu Tanita Marka BC 418 model vücut kompozisyon analiz cihazı ile yapılmıştır. Ölçüm sonucunda Beden Kitle (Kütle) İndeksi (BKİ), Vücut Yağ Yüzdesi (VYY) değerlerine ulaşılmıştır. Bu ölçümü yapabilmek için boy uzunluğu ölçümleri yapılmalıdır. Boy uzunlukları Seca marka 2013 model stadiometre ile ölçülmüştür. Ölçümler sırasında gönüllülerin çıplak ayakla olmalarına dikkat edilmiş, gönüllüler anatomik duruşta iken ölçümler gerçekleştirilmiştir. Ölçümler sırasında katılımcıların üzerlerinde sadece şort ve tişört olması ve çıplak ayakla teste katılması sağlanmıştır (Hazır vd., 2010).

Esneklik Testi

Araştırma grubunun esneklik değerleri Otur-Eriş Testi (OET) ile belirlenmiştir. OET için 35 cm uzunluğa, 45 cm genişliğe ve 32 cm yüksekliğe sahip otur-eriş sehpa kullanılmıştır. Testi gerçekleştirirken gönüllülerin ayakları çıplak ve dizlerini bükmeden, ayaklarını sehpanın ayak dayama bölümüne uzatmış ve ayak tabanlarını tamamen yaslamış, elleri ile sehpanın işaretlenmiş bölümünün en uzak kısmına ulaşmaya çalışmışlardır (Kumartaşı vd., 2014). Test, her gönüllü için iki kez tekrarlanmış ve en yüksek skor değerlendirmeye alınmıştır.

Anaerobik Güç Testi

Araştırma grubunun anaerobik güçleri Dikey Sıçrama Testi (DST) ile değerlendirilmiştir. Test sırasında denekler, santimetre cinsinden işaretlenmiş duvarın önünde, ayaklar omuz genişliğinde olacak şekilde açık ve duvara yan durarak baskın elleri ile uzanabildikleri en uzak mesafeye ulaşmıştır. Bu mesafe kol boyu olarak kaydedilmiştir. Ardından dizleri yaklaşık 90° olacak şekilde bükülerek ve kolları ile ivme kazanarak

sıçramış ve işaretli alanda ulaşabileceği en yüksekteki alana işaret koymuştur. Sıçrayarak ulaşılan mesafeden kol uzanma boyu çıkarılarak sıçrama mesafesi hesaplanmıştır (Cicioğlu vd., 1998). Test her gönüllü için iki kez tekrarlanmış ve en yüksek skor kayıt edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS Statics 23 bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz için öncelikle betimsel istatistikler yapılmıştır. Araştırma grup sayılarının 30'dan az olması sebebiyle non-parametrik istatistikler kullanılmıştır (Alpar, 2016, Sönmez & Alacapınar, 2014). İki çalışma grubunun arasındaki farkın belirlenmesi için Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. Ayrıca grup içi ve araştırma grubunun tamamında test edilen performans değerlerinin birbiri ile ilişkisinin belirlenmesi için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Testi kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

Bu araştırmanın etik onayı Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 03.07.2023 tarih ve 2023-188 sayılı kararı ile alınmıştır.

Bulgular

Araştırma grubuna ait tanımlayıcı istatistikleri, OET ve DST değerleri Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırma grubunun yaş ortalamaları $21,59 \pm 2,11$ yıl, boy ortalamaları $179,82 \pm 8,85$ cm, vücut ağırlıkları $85,39 \pm 20,61$ kg, beden kitle (kütle) indeksleri $26,09 \pm 4,28$, vücut yağ yüzdeleri $\%16,61 \pm 5,92$, OET ortalamaları $24,00 \pm 7,87$ cm ve DST ortalamaları $50,09 \pm 5,23$ cm olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Araştırma grubuna ait tanımlayıcı istatistikleri, OET ve DST değerleri.

	Grup	n	min.	max.	Xort	ss
Yaş (Yıl)	Basketbol	11	18,00	25,00	20,45	1,92
	Hentbol	11	20,00	25,00	22,73	1,68
	Toplam	22	18,00	25,00	21,59	2,11
Boy Uzunluğu (cm)	Basketbol	11	166,00	195,00	185,09	7,70
	Hentbol	11	164,00	185,00	174,54	6,34
	Toplam	22	164,00	195,00	179,82	8,85

Tablo 1: (Devamı) Araştırma grubuna ait tanımlayıcı istatistikleri, OET ve DST değerleri.

Vücut Ağırlığı (kg)	Basketbol	11	59,70	137,70	94,44	22,60
	Hentbol	11	55,20	99,30	76,34	14,19
	Toplam	22	55,20	137,70	85,39	20,61
BKİ (kg/m ²)	Basketbol	11	21,70	36,20	27,25	4,65
	Hentbol	11	20,50	31,00	24,93	3,72
	Toplam	22	20,50	36,20	26,09	4,28
VYY (%)	Basketbol	11	11,20	27,20	19,30	4,92
	Hentbol	11	5,80	22,50	13,93	5,78
	Toplam	22	5,80	27,20	16,61	5,92
OET (cm)	Basketbol	11	11,00	31,00	20,00	7,10
	Hentbol	11	17,00	36,00	28,00	6,68
	Toplam	22	11,00	36,00	24,00	7,87
DST (cm)	Basketbol	11	38,00	62,00	48,73	6,15
	Hentbol	11	43,00	65,00	51,45	6,30
	Toplam	22	38,00	65,00	50,09	6,23

Araştırma grubunun boy uzunluğu, vücut ağırlığı, beden kitle (kütle) indeksi, vücut yağ yüzdesi, OET ve DST değerlerinin spor dalı değişkenine göre Mann Whitney-U Testi ile karşılaştırılması Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2: Araştırma grubu değerlerinin spor dalı değişkenine göre Mann Whitney-U Testi ile karşılaştırılması.

	Grup	n	Sıra Ort.	Sıra Topl.	U	P
Boy	Basketbol	11	15,50	170,50	16,50	0,004*
	Hentbol	11	7,50	82,50		
Vücut Ağırlığı	Basketbol	11	14,09	155,00	32,00	0,061
	Hentbol	11	8,91	98,00		
BKİ	Basketbol	11	13,23	145,50	41,50	0,212
	Hentbol	11	9,77	107,50		
VYY	Basketbol	11	14,18	156,00	31,00	0,053
	Hentbol	11	8,82	97,00		
OET	Basketbol	11	7,95	87,50	21,50	0,010*
	Hentbol	11	15,05	165,50		
DST	Basketbol	11	10,09	111,00	45,00	0,307
	Hentbol	11	12,91	142,00		

$p < 0,05$

Tablo 2 incelendiğinde; boy değişkenine göre basketbol (Mdn=186,0) ve hentbol (Mdn=175,0) grupları arasında basketbol grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p < 0,05$). Vücut ağırlığı değişkenine göre basketbol (Mdn=84,1) ve hentbol (Mdn=75,4) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p = 0,061$). BKİ değişkenine göre basketbol (Mdn=25,0) ve hentbol (Mdn=24,3)

grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,0212$). VYY değişkenine göre basketbol ($Mdn=18,9$) ve hentbol ($Mdn=14,5$) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,053$). OET değişkenine göre basketbol ($Mdn=19,0$) ve hentbol ($Mdn=32,0$) grupları arasında hentbol grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). DST değişkenine göre basketbol ($Mdn=48,0$) ve hentbol ($Mdn=51,0$) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,307$).

Tartışma ve Sonuç

18 yaş üstü erkek basketbol ve hentbol oyuncularının vücut kompozisyonu, anaerobik güç ve esneklik değerlerinin karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda iki grubun değerleri arasında farklılıklar ve benzerlikler olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, araştırma gruplarına ait boy uzunluğu, vücut ağırlığı, BKİ, VYY, OET ve DST değişkenleri incelendiğinde grupların boy uzunluğu ve OET değerlerinde anlamlı fark olduğu, diğer değişkenler için anlamlı fark olmadığı bulunmuştur.

Boy değişkenine göre basketbol ($Mdn=186,0$) ve hentbol ($Mdn=175,0$) grupları arasında basketbol grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Yapılan araştırmanın sonucu literatür ile benzerlik göstermektedir. Savucu vd. (2006) yaptıkları çalışmada basketbolcuların ($Xort=191,00 \pm 27,00$ cm) ve hentbolcuların ($Xort=172,00 \pm 27,00$ cm) boy uzunlukları arasında, basketbolcular lehine anlamlı fark olduğunu belirtmiştir. Suna vd. (2016) yılında yaptıkları çalışmada basketbolcuların ($Xort=190,66 \pm 8,75$ cm) ve hentbolcuların ($Xort=181,00 \pm 4,17$ cm) boy uzunlukları arasında, basketbolcular lehine anlamlı fark olduğunu belirtmiştir.

Vücut ağırlığı değişkenine göre basketbol ($Mdn=84,1$) ve hentbol ($Mdn=75,4$) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,061$). VYY değişkenine göre basketbol ($Mdn=18,9$) ve hentbol ($Mdn=14,5$) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,053$). BKİ değişkenine göre basketbol ($Mdn=25,0$) ve hentbol ($Mdn=24,3$) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,0212$).

Beden Kütle İndeksi ya da Vücut Kütle İndeksi, bireyin kilogram cinsinden vücut ağırlığının metre cinsinden boy uzunluğunun karesine (kg/m^2) bölünerek hesaplanmaktadır (Aydın, 2022). BKİ hesaplama, vücut kompozisyonu hakkında bilgi edinmek için kullanılan basit ve hızlı bir yöntemdir. Mevcut çalışmanın sonucu literatür ile benzerlik göstermektedir. Savucu vd. (2006) yaptıkları çalışmada basketbolcuların ($Xort=65,63 \pm 6,59$ kg) ve hentbolcuların ($64,25 \pm 5,43$ kg) vücut ağırlıkları arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiştir. Pehlivan ve Gökdemir (1999) basketbol ve hentbolcular üzerinde yaptıkları çalışmada, basketbolcuların ($Xort=63,60 \pm 9,11$ kg) ve hentbolcuların ($Xort=64,83 \pm 10,76$ kg) vücut ağırlıkları arasında ve basketbolcuların ($Xort= \% 12,03 \pm 1,44$) ve hentbolcuların ($Xort= \% 12,25 \pm 1,35$) VYY arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiştir. Basketbol ve hentbol sporcularının vücut ağırlığı, BKİ ve VYY değerleri ile değerlendirilen vücut kompozisyonları arasında anlamlı fark yoktur. Basketbol ve hentbolun benzer oyun karakterlerine sahip spor dalları olmalarının, sporcuların vücut kompozisyonlarına etki ederek benzer vücut kompozisyonlarına sahip olmalarına sebep oldukları düşünülmektedir.

Esneklik değişkenine göre basketbol ($Mdn=19,0$) ve hentbol ($Mdn=32,0$) grupları arasında hentbol grubu lehine istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Mevcut çalışmanın sonucu literatür ile uyuşmamaktadır. Pehlivan ve Gökdemir (1999), kadın basketbol ve hentbol takımları üzerinde yaptıkları çalışmada, basketbolcuların ($Xort=44,00 \pm 9,34$ cm) ve hentbolcuların ($Xort=33,50 \pm 5,05$ cm) OET değerleri arasında basketbol grubu lehine anlamlı fark bulmuştur. Rami (2022) üniversite basketbol ve hentbol takımları üzerinde yaptığı çalışmada basketbolcuların ($Xort=60,00$ cm) ve hentbolcuların ($Xort=43,33$ cm) OET değerleri arasında basketbol grubu lehine anlamlı fark bulmuştur. Bu farklılığın; literatürde bulunan çalışmaların araştırma grubu ile bu çalışmanın araştırma grubunun, antrenman geçmişi ve performans durumlarının farklılığına bağlı olabileceği düşünülmektedir.

Dikey sıçrama değişkenine göre basketbol (Mdn=48,0) ve hentbol (Mdn=51,0) grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur ($p=0,307$). Literatürde çelişkili sonuçlar bulunmaktadır; Tamer ve Koç (1999) üniversite öğrencisi voleybol, basketbol ve hentbol takımları üzerinde yaptığı çalışmada basketbolcuların ($X_{ort}=68,70 \pm 3,40$ cm) ve hentbolcuların ($X_{ort}=60,60 \pm 6,41$ cm) DST değerleri arasında basketbol grubu lehine anlamlı fark bulmuştur. Rami (2022) üniversite basketbol ve hentbol takımları üzerinde yaptığı çalışmada basketbolcuların ($X_{ort}=46,50$ cm) ve hentbolcuların ($X_{ort}=59,96$ cm) DST değerleri arasında basketbol grubu lehine anlamlı fark bulmuştur. Literatürde bu çalışma ile benzer sonuca sahip araştırmada mevcuttur. Savucu vd., (2006) yaptıkları çalışmada basketbolcuların ($X_{ort}=42,83 \pm 4,61$ cm) ve hentbolcuların ($X_{ort}=41,75 \pm 5,69$ cm) DST değerleri arasında anlamlı fark olmadığını belirtmiştir. Literatürün çelişkili sonuçlara sahip olmasının nedeninin araştırmalara katılan sporcuların farklı performans düzeylerine sahip olmasından kaynaklandığını tahmin edilmektedir.

Sonuç olarak, çalışmamıza katılan basketbol ve hentbol takımları arasında boy uzunluğu, vücut ağırlığı, BKİ, VYY, OET ve DST değişkenleri incelendiğinde grupların boy uzunluğu ve OET değerlerinde anlamlı fark olduğu, diğer değişkenler

için anlamlı fark olmadığı bulunmuştur. Mevcut araştırmanın literatür ile benzer ya da farklı sonuçları bulunmaktadır. Bu farklılıkların kullanılan araştırma grubunun antrenman geçmişi ve sportif performans durumundan kaynaklandığını tahmin edilmektedir. Literatür incelendiğinde bu çalışmaya benzer şekilde tasarlanan az sayıda araştırma olduğu görülmektedir (Cicioğlu vd., 1998; Pehlivan & Gökdemir, 1999; Tamer & Koç, 1999; Savucu vd., 2006; Suna vd., 2016; Rami, 2022). Bundan dolayı bu çalışmanın sonuçlarının literatüre önemli katkısı olacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Bu araştırmaya benzer yapılacak çalışmalarda birden fazla takım kullanılarak grupların oluşturulması, araştırma grubunun kadın sporculardan oluşması, araştırma grubunun üst seviye takımlardan oluşması ve test edilen parametrelerin artırılmasının araştırmanın önemine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu araştırma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması ve yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aktaş, H.N., & Aslan, C. S. (2018). Amatör futbolcularda vücut kompozisyonu ile sürat arasındaki ilişkinin incelenmesi. *ÇOMÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 17-25.
- Alemdaroğlu, U., Koz, M., & Köklü, Y. (2012). Germe egzersizlerinin performans üzerine akut etkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23 (2), 68-76.
- Alpar, R. (2016). Uygulamalı istatistik ve geçerlilik-güvenirlilik (4. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Aydın, E. (2022). Sağlık çalışanlarının hedonik açlık ve duygusal iştah durumları ile BKİ ilişkisinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Barut, A., Tek, T., Koçak, M. S. & Şenel, Ö. (2021). Spor bilimlerinde vücut kompozisyonunu değerlendirmek. *Journal of ROL Sports Sciences*, 2(3): 80-89.
- Cicioğlu, İ., Günay, M., & Gökdemir, K. (1998). Farklı branşlardaki elit bayan sporcuların fiziksel ve fizyolojik profillerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 9-16.
- Çoban, M. S. (2019). Antrenör-Sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (Türkiye hentbol 1.lig örneği) [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Hazır, T., Mahir, Ö.F., & Açıkada, C. (2010). Genç futbolcularda çeviklik ile vücut kompozisyonu ve anaerobik güç arasındaki ilişki. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21 (4), 146-153.
- İnce, G., & Şen, C. (2006). Adana ili'nde deplasmanlı ligde basketbol oynayan sporcuların problem çözme becerilerinin belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 5-10.

- Koz, M., & Ersöz, G. (2004). Futbol oyuncularında spor yaralanmalarına etki eden faktörler ve esnekliğin önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (3): 13 – 26.
- Kumartaş, M., Topuz, R., & Dağdelen, S. (2014). 10-12 yaş grubu futbolcuların motorik performansının değerlendirilmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2 (2), 101-113.
- Özatic, Y. (2022). Genç kadın basketbolcularda basketbola özgü oyunlara verilen psikolojik ve teknik cevapların etkisinin incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Özkan, A., Koz, M., & Ersöz, G. (2011). Wingate anaerobik güç testinde optimal yükün belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (1) 1-5.
- Pehlivan, Z., & Gökdemir, K. (1999), Hentbol ve basketbol 1. deplasman ligi'nde şampiyon olan takım sporcularının bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 9-16.
- Rami, A. (2022). A comparative study of the speed, agility, flexibility, and explosive power in basketball, and handball players. *Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 5 (5), 97-99.
- Savucu, Y., Erdemir, İ., Alan, İ., & Canikli, A. (2006). Elit bayan basketbol ve bayan hentbol oyuncularının fiziksel uygunluk parametrelerinin karşılaştırılması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (3), 111-116.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2014). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri (3. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Suna, G., Beyleroğlu, M., & Hazar, K. (2016). Comparison of aerobic, anaerobic power features basketball and handball team players. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 379-385.
- Tamer, K., & Koç, H. (1999). Hentbol, basketbol ve voleybol takımlarındaki erkek sporcuların aerobik ve anaerobik güçlerinin karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 263-270.
- Yıldız, S. A. (2012). Aerobik ve Anaerobik Kapasitenin Anlamı Nedir? *Solunum Dergisi*, 14, 1-8.

EVALUATION OF THE AFFECTIVE OUTCOMES IN 4TH AND 5TH GRADE PHYSICAL EDUCATION CLASSES BASED ON READINESS

Volkan FİLİZ¹ ✉ Okan KARAKÜTÜK²

¹Şehit Taner Cinpolat Secondary School, Gaziantep, Turkey.

²Necip Fazıl Kısakürek Secondary School, Çorum, Turkey.

0000-0002-7019-4803

0000-0001-7921-3938

Abstract: The aim of this study is to compare and evaluate the affective outcomes in the Primary School 4th grade physical education and games class and the physical education and sports curriculum for Secondary School 5th grade, which were prepared by the Ministry of National Education and came into force in 2018, in the context of "readiness". This study is a document review conducted to inspect and interpret the affective outcomes stated in the learning programs (curriculum). In this study; The "Physical Education and Sports" and "Physical Education and Game Classes" curricula published by the Ministry of National Education in 2018 were evaluated by comparing affective outcomes using the document analysis technique. While making the comparison, first of all, the achievements in the Primary School 4th grade physical education and games class and the physical education and sports curriculum for Secondary School 5th grade; It is divided according to cognitive, psychomotor and affective learning areas by consulting expert opinion. Then, 4th grade affective outcomes and 5th grade affective outcomes were compared in the context of "readiness". As a result of comparisons of outcomes; While it is seen that five achievements in the 4th grade have a counterpart in the 5th grade and complement each other, two of the 5th grade affective achievements do not have a substructure equivalent in the 4th grade affective acquisitions. It is seen that the four outcomes in the 4th grade of primary school do not have a complementary outcome in the 5th grade. In primary schools, it is preferable that physical education and game classes be conducted by specialized physical education and sports teachers to enhance student development and ensure the effective transfer of field-specific skills. To this end, it is recommended that appropriate measures be implemented and legal arrangements are made to ensure that these classes are instructed by the PE teachers.

Keywords: Physical Education and Sports, Game, Curriculum, Evaluation of the Outcomes.

Citation: Filiz, V. & Karakütük, O. (2024). Affective Outcomes of 4th Grade Physical Education and Game Class and 5th Grade Physical Education and Sports Class in Terms of Readiness. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 5(2), 13-23.

HAZIRBULUNUŞLUK AÇISINDAN 4. ve 5. SINIF BEDEN EĞİTİMİ DERSİ DUYUŞSAL KAZANIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Özet: Bu çalışmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2018’de yürürlüğe giren ilkökul 4. sınıf beden eğitimi ve oyun dersi ile ortaokul 5. sınıf beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında yer alan duyuşsal kazanımların “hazırbulunuşluk” bağlamında karşılaştırılarak değerlendirilmesidir. Bu çalışma, öğretim programlarındaki (beden eğitimi ve spor – oyun) duyuşsal kazanımların değerlendirildiği ve yorumlandığı bir doküman incelemesidir. Bu çalışmada; Millî Eğitim Bakanlığının 2018 yılında yayınladığı “Beden Eğitimi ve Spor” ile “Beden Eğitimi ve Oyun Dersi” öğretim programları doküman analizi tekniği kullanılarak duyuşsal kazanımlar karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Karşılaştırma yapılırken öncelikle ilkökul 4. sınıf beden eğitimi ve oyun dersi ile ortaokul 5. sınıf beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında yer alan kazanımları; uzman görüşüne başvurularak bilişsel, psikomotor ve duyuşsal öğrenme alanlarına göre ayrılmıştır. Daha sonra 4. sınıf duyuşsal kazanımlar ile 5. sınıf duyuşsal kazanımlar “hazırbulunuşluk” bağlamında karşılaştırılmıştır. Kazanımların karşılaştırmaları sonucunda; 4. sınıftaki 5 adet kazanımın 5. sınıfta karşılığı olduğu ve birbirini tamamladığı görülürken 5. sınıf duyuşsal kazanımlardan 2 tanesinin 4. sınıf duyuşsal kazanımlar içerisinde hazırbulunuşluk açısından bir karşılığının olmadığı görülmektedir. İlkokul 4. sınıftaki 4 tane kazanımın da 5. sınıfta tamamlayıcı bir kazanımı olmadığı görülmektedir. Ayrıca ilkökul beden eğitimi ve oyun derslerinin beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından icra edilmesi, öğrenci gelişim ve alana özgü becerilerin daha iyi aktarılması bakımından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Oyun, Öğretim Programı, Kazanım Değerlendirme.

Okul çatısı altında verilecek olan eğitimin sistemli bir şekilde yürütülmesi oldukça önemlidir. Sistemli bir biçimde gerçekleştirilmesi hedeflenen eğitimin önemli unsurlarının başında öğretim programları gelir (Özçelik, 1998). Eğitim anlayışımızın somut tezahürleri olan öğretim programları, insanın bütün yönleriyle gelişimini esas alır. Programlarda bilgi, beceri, eğilim ve değerler; yetenek, ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarla güçlendirilerek ele alınır. Programların teknik açıdan gerektiğinde yenilenen, güncellenen, sadeleşen bir esnekliğe sahip olması ve aynı zamanda millî, manevi ve insani değerlerimiz istikametinde hayata geçirilmesi amaçlanmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024).

Öğretim programları “bir dersin bütün öğrenme sürecinde nelerin, nasıl ve neden var olduğunu içinde bulunduran bir kılavuz” olarak tanımlanır (Özçelik, 1998; Doğru, 2020; Karakütük vd., 2022). Öğrencilerin bütün derslerde ulaşmayı hedeflediği genel amaçları, bu amaçlar doğrultusunda öğrencilerin edinmesi beklenen kazanımları içine alır. Ayrıca bu kazanımların öğrencilere aktarılma sürecinde yararlanılacak öğretim ve değerlendirme, teknik, yöntem ve stratejileriyle ilgili açıklama, uyarma ve yönlendirmelerinin tamamını kapsar (MEB, 2022; Filiz vd., 2022).

Öğretim programlarında yer alan kazanımlar, programın temel amacını ortaya koymaktadır (Yar Yıldıırım, 2020). Belirli bir eğitim öğretim sürecini tamamlayan öğrencilerin neyi bilmeleri, anlamaları ve

yapabilmelerinin beklendiğini açıklayan kazanımlar; öğrenme-öğretme faaliyetlerini yönlendirmek ve öğrenmenin değerlendirilmesini sağlamak için referans olarak kullanılan önemli bir bileşendir (MEB, 2024). Kazanımlar; program içeriğinin, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme evrelerinin belirlenmesinde en önemli öge olarak rol alır (Yar Yıldırım, 2020). Beden Eğitimi ve Spor Dersi'nin (BESD) her eğitim basamağı için ve alt öğrenme alanı için oluşturulmuş kazanımlar listesi bulunmaktadır. Bu kazanımlar sarmal ve birbirini takip eden kazanımlar olarak planlanmaya çalışılmıştır (Doğru, 2020).

Öğrencilere edindirilmesi hedeflenen kazanımlar öğretim programlarında üç farklı şekilde yer alır. Bunlar; bilişsel, psikomotor ve duyuşsaldır. Tek tek ele aldığımızda bilişsel alan, zihinsel becerileri kullanarak bilgi edinimi, psikomotor alan motor becerilerin edinmeyi ve edinilen bu becerilerin koordineli bir şekilde çalışmasını içeren, duyuşsal alan ise daha çok tutum, güdü ve motivasyon gibi unsurları kapsayan alan olarak ifade edilmektedir (Hoque, 2016; Küçükahmetoğlu & Puler, 2024). Her ne kadar ayrı ayrı değerlendirilse de duyuşsal alan; fizyolojik, davranışsal ve bilişsel süreçlerle temas halindedir. Bu yüzden duyuşsal alan kendinin ve başkalarının duygularına karşı anlayış gösterme, farkındalık yaratma, farklı duyguları ilişkilendirme, duyguları görüntüleme, düzenleme ve yönetme gibi geniş bir işlev ağına sahiptir (Brett vd., 2003; Sönmez, 2020).

Duyuşsal alan öğrenme sürecinde öğrencinin inanç, değer, tutum ve davranışları üzerinde belirleyicidir ve bu yüzden de ölçülmesi en zor alandır (Ütkür Güllühan & Bekiroğlu, 2022). Duyuşsal alan “bir duygu tonunu, bir duyguyu ya da bir kabul veya ret derecesini vurgulayan kazanımlar” olarak tanımlanmaktadır. Duyuşsal kazanımlar; birine veya bir düşünceye karşı ya da bir durum karşısında tutum ve davranış geliştirme, pozitif veya negatif tavırda olma, vicdanına bağlı olarak hareket etme gibi çeşitli şekillerde gösterilebilir. Buna bağlı olarak ilgi, takdir edilme, benimseme, değer verme, önyargılı olma ve benzer durumlar da bu tür içerisinde kabul edilmektedir (Karacaoğlu, 2020). Duyuşsal alan değerlerin, inançların, duyguların, tutumların ve davranışların birbiriyle ilişkili boyutlarını içerir

(Shephard, 2008). McKenzie, Symonds, Fink ve Tapps (2017), duyuşsal alanı, tutum ve benlik gibi duygusal alanları içeren durumlarda veya duygulardaki büyüme olarak tanımlamışlardır. Başka bir tanımda ise duyuşsal alan, bir konuya veya içeriğe yönelik olan tutumların olumlu ve içselleştirilmiş olması sürecidir. Bir içerik ya da konuya yönelik olumlu tutumların içselleştirilmesi sürecidir (Krathwohl, Bloom & Masia, 1964; Karagöl & Adıgüzel, 2022). Duyuşsal alan Krathwohl, Bloom ve Masia (1964), tarafından yapılan taksonomide şu aşamalar halinde belirlenmiştir;

- Alma
- Tepkide Bulunma
- Değer Verme
- Örgütlenme
- Kişilik haline getirme.

Duyuşsal alan taksonomisinin ilk ve en alt olan “Alma” basamağı, bireyin uyaranlara karşı farkındalığı, dikkati ve almaya istekliliğine odaklanan süreçlerle ilgilidir (Sönmez, 2020). “Tepkide Bulunma” basamağında karşılık verme söz konusudur. Dikkat edilen uyarıcıya karşılık verilir. Birey pasif durumdayken aktif alıcı duruma geçer. “Değer verme” basamağında ise bireyin tarafından kabullenişler, önemsemeler, tercihler, adanmışlıklar ön plandadır. “Örgütlenme” de birey kendi bakış açısında bir değer oluşturmuştur ve oluşturduğu bu değere uygun hareket etme eğilimindedir. “Kişilik haline getirme” basamağında ise birey edindiği değeri yaşam biçimine dönüştürmektedir (Ütkür Güllühan & Bekiroğlu, 2022).

Günümüzde beden eğitimi ve spor, yeni nesiller için zihinsel ve fiziksel olarak sağlıklı olmalarını sağlayan bir faaliyet alanı olarak kabul görmektedir. Öğretim programları bir bütün olarak ele alınır ve beden eğitimi sporda bu bütünün bir parçası olmasından dolayı öğrencilerin fiziksel aktiviteler vasıtasıyla bilişsel, psikomotor, duyuşsal ve sosyal alanlarda gelişimine, sporu sosyal hayatının içerisinde yaşam biçimi haline dönüştürmesine, okul saatleri haricinde kalan serbest zamanlarını kültürel etkinliklerle ve sportif aktivitelerle zenginleştirilmesine katkı sunmaktadır. Beden Eğitimi ve Oyun Dersi'nin (BEOD) amacı ise öğrencilerin oyun oynayarak ve fiziki etkinliklere katılarak yaşam boyunca

kullanacakları “temel hareketler, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejilerinin yanı sıra bunlarla ilişki halinde olan hayat becerilerini ve değerleri geliştirerek bir sonraki eğitim düzeyine hazırlanmalarını sağlamaktır (MEB, 2018a; MEB, 2018b).

Hazırbulunuşluk düzeyi, öğrencinin konuya başlamadan önceki giriş düzeyidir ve var olan ön bilgi ve tutumunu içerir (Yenilmez & Kakmacı, 2008). Konuya girmeden önce öğrencinin ön bilgilerini tespit etmek başka bir ifadeyle konuyla ilgili hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi konunun gidişatına ve öğrencinin akademik başarısına direkt olarak etki etmektedir (Özgan & Tekin, 2011). Demirhan ve Bağırhan (1993) tarafından da başarıyı etkileyen önemli unsurlardan biri olarak ön koşul davranışların istenen düzeyde olması gerektiği vurgulanmıştır. İleri seviyede giriş düzeyine sahip olmayan öğrenciler için öğrenmenin daha kolay olacağı daha somutlaştırılmış, daha az basamaktan meydana gelen, daha çok eski yaşantılarına yakın ve basitleştirilmiş ürünler ve etkinlikler düzenlenebilir (Yenilmez & Kakmacı, 2008). Beden eğitiminin oyun ve sporun öğretimindeki işleviyle öğrencilerin hazırbulunuşluklarının sağlanması, hedeflenen davranışları yapma kapasitelerine erişmelerine ek olarak bu davranışlarla alakalı ön bilgiye sahip ve bu davranışları istenilen düzeyde sergiliyor olmalarını gerektirir. Buna bağlı olarak da öğrenciler hedeflenen yeni davranışı yapabilecek hazırbulunuşluk seviyesine ulaşmış olacaktır (Kuruoğlu, 2016). Bir bireyin duyuşsal açıdan hazır olmaları yapmak istenilen işin daha basit bir şekilde yerine getirilmesini sağlar. Bir birey herhangi bir konuda ne kadar çok başarılı olacağını öngörüyorsa ve başaracağına inanıyorsa başarılı olma durumu aynı seviyede artacaktır (Yenilmez & Kakmacı, 2008).

Hazırbulunuşluk öğrenme-öğretme sürecinde belirlenmiş hedeflere ulaşmayı kolaylaştıran önemli bir faktördür. Bu süreç içerisinde edinilen yeni öğrenmeler öğrenenin önceki yaşantılarıyla bağlantılıdır (Havadar & Taşdan, 2015). 5. Sınıf BEOD Öğretim Programında yer alan kazanımları başarılı bir şekilde yapması beklenen öğrencinin 4. Sınıf BEOD Öğretim Programında yer alan kazanımları gerekli

düzeyde yapabilmesine bağlıdır. Bu bağlamda 4. Sınıfta yer alan kazanımların 5. Sınıfta yer alan kazanımlara ne derecede alt yapı oluşturduğu önem arz etmektedir. Literatür incelendiğinde BEOD Öğretim Programında yer alan bilişsel ve psikomotor kazanımlar üzerinde araştırmalara yoğunlaşmıştır (Dalkıran vd., 2011; Güllü vd., 2011a; Güllü vd., 2011b; Şirinkan & Gündoğdu, 2011; Afacan, 2019; Altunbakır & Pehlevan, 2019; Uğraş & Aral, 2018; Filiz vd., 2022; Karakütük vd., 2022; Küçükahmetoğlu & Pulur, 2024). Fakat duyuşsal alan üzerine yapılan araştırmaların nicelik olarak az sayı olduğu görülmektedir (Dalkıran vd., 2011; Güllü vd., 2011a; Güllü vd., 2011b; Şirinkan & Gündoğdu, 2011; Küçükahmetoğlu & Pulur, 2024). Bu çalışma ile 2018-2019 yılında uygulamaya konulan BEOD Öğretim Programında yer alan duyuşsal kazanımlar ile BEOD Öğretim Programında yer alan duyuşsal kazanımların karşılıklı olarak birbirlerini destekleyip desteklemediği değerlendirilmiştir. Duyuşsal kazanımlar açısından kapsamlı bir değerlendirmenin yapıldığı bu çalışmada, BEOD Öğretim Programı ve BEOD Öğretim Programının gelişmelerle ve bilimsel, sosyal, teknolojik vb. ihtiyaçlarla koşutluğunun sürekliliği sağlanmasına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme, doküman incelemesi gibi teknikler kullanılarak olay veya olgular doğal ortamı içerisinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmaya çalışılır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Nitel türde olan bu çalışmada da veriler doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. Belgesel tarama (doküman incelemesi), araştırılacak konu hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesinde veriler, var olan kayıt ve belgelerin incelenmesiyle elde edilir (Karasar, 1995). Yıldırım ve Şimşek (2018) tarafından olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların incelenmesi şeklinde ifade edilen doküman analizi, çalışmanın amacı doğrultusunda kaynaklara ulaşım ve verilerin değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Araştırmanın Modeli

MEB İlkokul 4. Sınıf BEOD ile Ortaokul 5. Sınıf BESD duyuşsal kazanımlarının içerik ve öğretim ilkeleri açısından karşılaştırılmasında nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmada, Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün, 19.01.2018 tarihli ve 7 sayılı kararıyla kabul edilen, 2018-2019 öğretim yılından itibaren uygulanan İlkokul BEOD (4. Sınıf) Öğretim Programı ve 19.01.2018 tarihli ve 6 sayılı kararıyla kabul edilen, 2018-2019 öğretim yılından itibaren uygulanan Ortaokul BESD (5. Sınıf) Öğretim Programı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler MEB İlkokul 4. Sınıf BEOD ile Ortaokul 5. Sınıf BESD Öğretim Programı ve MEB'in BEOD ile BESD Etkinlik Kılavuzu incelenerek elde edilmiştir. Dokümanlar MEB'in resmi (<http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>) web sayfasından indirilerek her iki belgenin orijinal kaynaklar olması sağlanmıştır. Çalışmada kullanılan dokümanlar (İlkokul 4. Sınıf BEOD Öğretim Programı, Ortaokul 5. Sınıf BESD Öğretim Programı) kamunun erişimine açıktır ve elde edilmesinde kurum ya da kişilere zarar verilmesi söz konusu değildir. Bu durumdan hareketle dokümanlar etik ilkelere zarar vermeyecek bir biçimde elde edilmiş ve kullanılmıştır. Yani çalışmadan elde edilen veriler kurumlardan veya kişilerden bağımsız olup etik ilkeler çerçevesinde bilimsel araştırma yöntemlerine uygun şekilde incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemine başvurulmuştur. Betimsel analizde veriler daha önceden belirlenen temalara göre sistematik ve açık bir biçimde betimlenir, daha sonra yapılan betimlemeler açıklanır, yorumlanır ve neden-sonuç ilişkilerine bağlı olarak birtakım sonuçlar elde edilir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verilerin analizinde MEB İlkokul 4. Sınıf BEOD ile Ortaokul 5. Sınıf BESD Öğretim Programında yer alan kazanımlar; önce araştırmacı tarafından sınıflandırılmış bu sınıflandırma, Beden Eğitimi ve Spor alanında akademisyen olarak görev yapan uzmanların (12 Akademisyen) görüşlerine başvurularak duyuşsal öğrenme alanı içerisine giren kazanımlar listesine son şekli verilmiştir. 4. sınıfta 9 adet ve 5. sınıfta 6 adet olmak üzere toplam 14 duyuşsal kazanım olduğu belirlenmiştir. Daha sonra 4. sınıfta duyuşsal olan bu kazanımların 5. sınıftaki duyuşsal kazanımlara hazırbulunuşluk açısından ön koşul öğrenmeler oluşturup oluşturamaması, kazanımların içerik ve öğretim ilkelerine uygunluğu değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde İlkokul 4. Sınıf Beden Eğitimi ve Oyun Dersi ile Ortaokul 5. Sınıf Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programında yer alan duyuşsal kazanımlara ve açıklamalarına aşağıda bulunan tablolarda yer verilmiştir (MEB, 2018a; MEB, 2018b; MEB, 2018c; MEB, 2018d).

Tablo 1: Hazırbulunuşluk Açısından Üst Sınıfa Temel Oluşturan 4. Sınıf BEOD ile 5. Sınıf BESD Duyuşsal Kazanımları ve Açıklamaları

4.Sınıf Duyuşsal Kazanım	5.Sınıf Duyuşsal Kazanım
Kazanım 1a: BO.4.2.1.1. Okul dışında oyun ve fiziki etkinliklere düzenli olarak katılır. Kazanım 1b: BO.4.2.2.3. Oyun ve fiziki etkinliklere uygun spor kıyafetiyle katılır. Açıklama a: “Öğrencilere okul içinde ve dışında katıldıkları veya katılabilecekleri oyun ve fiziki etkinlikler için plan yapma fırsatları (içinde fiziksel etkinlik içeriği, eğlenme, zaman kullanımı, macera vb. boyutlar olmalı) yaratılmalı ve bu etkinliklere hazırladıkları plan doğrultusunda düzenli katılmaları teşvik edilmelidir.” Açıklama b: “Oyun ve fiziki etkinliklerde uygun kıyafetin kullanılması, yapılan hareketin kalitesini artırırken, aynı zamanda hastalık ve kaza riskini de azaltır. Kullanılan kıyafetler mevsim şartlarına uygun olmalıdır.”	Kazanım 1: BE.5.2.1.1. Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır. Açıklama: “Öğrenciler haftada en az 3 gün orta ve yüksek şiddetteki fiziksel etkinliklere katılım için teşvik edilmelidir. Orta ve yüksek şiddetteki etkinlikler, kalp atımı ve nefes alıp verme sıklığının belirgin olarak arttığı etkinliklerdir. Tempolu yürüyüş, hafif tempoda koşu vb. etkinlikler orta şiddette; tempolu koşu, futbol, basketbol, vücut ağırlığı ile kas dayanıklılığı çalışması vb. etkinlikler ise yüksek şiddetli etkinlikler arasında yer alır. Bu türde etkinliklerde haftalık uygulama sıklığı, etkinlik şiddeti, süresi ve tipinin gözden geçirilmesi gereklidir.”

Tablo 1: (Devamı) Hazırbulunuşluk Açısından Üst Sınıfa Temel Oluşturan 4. Sınıf BEOD ile 5. Sınıf BESD Duyuşsal Kazanımları ve Açıklamaları

4.Sınıf Duyuşsal kazanım	5.Sınıf duyuşsal kazanım
Kazanım 2: BO.4.2.2.7. Oyun ve fiziki etkinliklerde iş birliği yapar. Açıklama: “Öğrencilere küçük gruplar hâlinde ve takım olarak katılabilecekleri oyunlar oynatılarak, iş birlikli ve rekabete dayanan oyunlar arasındaki farkı yaşamaları sağlanmalıdır. Bu oyunlarda öğrencilerin ortak amaç belirleme ve bu amaca ulaşmak için iş bölümü yapma, birbirini kabullenme ve birlikte oynamaktan mutlu olma, amaca ulaşmak için elinden gelenin en iyisini yapma ve arkadaşlarını destekleme gibi özellikleri göstermeleri ve bu özellikleri geliştirmeleri için fırsatlar sunulmalıdır.”	Kazanım 2: BE.5.1.2.6. Oyun ve etkinliklerde iş birliğinin önemini kavrar. Açıklama: “Öğrencilere iş birliğine dayalı farklı oyunlar sunularak, istenilen hedefe ulaşmada iş birliğinin önemi kavratılmaya çalışılır. Oyunlarda takım üyeliği, ortak hedef belirleme, iş bölümü yapma, hedefe ulaşmak için çalışma, grup performansını değerlendirme, ortak ödül gibi iş birliği gerektiren davranışların kullanılmasına
Kazanım 3: BO.4.2.2.8. Oyun ve fiziki etkinliklerde adil oyun anlayışı sergiler.	Kazanım 3a: BE.5.1.2.7. Oyun ve etkinliklerde kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler. Kazanım 3b: BE.5.1.2.8. Oyun ve etkinliklerde bireysel farklılıklara duyarlı olur.
Açıklama: “Oyunda kurallara uymaktan daha öte bir davranış tarzı olan adil oyun anlayışı, rakibi bir düşman olarak değil, aksine oyunun bir parçası olarak görmeyi ve ona saygı duymayı; oyunda kazanmak için hileye ve şiddete başvurmamayı; oyunu kazanma ve kaybetme durumlarında sonuca ve kazanana saygı göstermeyi vb. özellikleri içeren bir anlayıştır. Öğrencilerin katılacakları küçük grup ve takım oyunlarındaki mücadele durumlarında adil oyun anlayışının gösterilmesi, centilmen sporcu ve izleyici olma açısından da önem arz etmektedir. Bu nedenle, öğretmenler bu konuda hassas olmalı ve bu anlayışın öğrencilerde geliştirilmesine özen göstermelidirler.”	Açıklama a: “Öğrencilerden iş birliğine ve yarışmaya dayalı oyun ve etkinliklerdeki kurallara uyarak katılım göstermeleri beklenmelidir. Oyunların sonuçlarına göre, kazanmada ve kaybetmede kontrollü olma, kazananı kutlama, kaybetmeyi kabullenme gibi davranışlar göstermeleri istenmelidir.” Açıklama b: “Öğrencilerden, oyun ve etkinliklerde bireyler arasındaki farklılıkları gözleyerek (fiziksel farklılıklar, hareket sınırlılığı, engellilik, cinsiyet farklılığı, yetenek farklılığı gibi farklılıkları olanlara) uygun davranışlar göstermeleri istenmelidir.”
Kazanım 4: BO.4.2.3.1. Bayram, kutlama ve törenlerde sorumluluk alır. Açıklama: “Öğrencilerden yıl boyunca kültürümüzü oluşturan milli bayramların/belirli gün ve haftaların önemini ve coşkusunu yaşayabilecekleri, bireysel ve grupla katılabilecekleri gösteriler hazırlamaları istenir (örneğin, ulusal egemenlikle ve cumhuriyetle ilgili kutlamalarda, Atatürk’ün çocuklarımıza armağan ettiği ulusal egemenliğin, cumhuriyetin, çağdaşlaşmanın, toplumumuza getirdiği katkılarının oyun ve fiziki etkinliklerle yansıtılması vb. gibi). Hazırlanan gösterilerde öğrencilerin yaratıcılıkları ve istekleri önemlidir. Gösterilerde uygun kıyafet, ekipman, müzik ve koreografi seçiminde öğrenciler iş birliği içerisinde çalışmaya özendirilmelidirler.”	Kazanım 4: BE.5.2.3.1. Bayram, kutlama ve törenlere katılır. Açıklama: “Öğrencilere milli bayramların, belirli gün ve haftaların anlam ve önemi açıklanarak, öğrencilerin bu günlerin kutlanışına ilişkin sınıf içi, okul içi ve okul dışında düzenlenen dans, halk dansları, çeşitli gösteriler, spor gibi etkinliklere gönüllü katılımı sağlanmalıdır

Tablo 1’e bakıldığında 4. sınıfta yer alan “BO.4.2.1.1. Okul dışında oyun ve fiziki etkinliklere düzenli olarak katılır.” ve “BO.4.2.2.3. Oyun ve fiziki etkinliklere uygun spor kıyafetiyle katılır.” kazanımları 5. sınıfta yer alan “BE.5.2.1.1. Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır.” kazanımına hazırbulunuşluk bağlamında duyuşsal öğrenme alanına altyapı oluşturabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

4. sınıfta yer alan “BO.4.2.2.7. Oyun ve fiziki etkinliklerde iş birliği yapar.” kazanımı 5. sınıfta yer alan “BE.5.1.2.6. Oyun ve etkinliklerde iş birliğinin önemini kavrar.” kazanımları birbirini karşıladığı ve birbirini hazırbulunuşluk bağlamında tamamlar nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Bunun yanında 4. sınıfta yer alan “BO.4.2.2.8. Oyun ve fiziki etkinliklerde adil oyun anlayışı sergiler.” kazanımı 5. sınıfta yer alan “BE.5.1.2.7. Oyun ve

etkinliklerde kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler.” ve “BE.5.1.2.8. Oyun ve etkinliklerde bireysel farklılıklara duyarlı olur.” kazanımlarına hazırbulunuşluk bağlamında temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca 4. sınıfta yer alan “BO.4.2.3.1. Bayram, kutlama ve törenlerde sorumluluk alır.” kazanımı, 5. sınıfta yer alan “BE.5.2.3.1. Bayram, kutlama ve törenlere katılır.” kazanımına hazırbulunuşluk açısından altyapı oluşturabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2: Hazırbulunuşluk Açısından Üst Sınıfta Karşılığı Olmayan 4. Sınıf BEOD Duyuşsal Kazanımları ve Açıklamaları

Kazanım 5: BO.4.1.3.2. Çeşitli stratejileri ve taktikleri kullanarak tasarladığı oyunları arkadaşlarıyla oynar.	Açıklama: “Öğrencilerden kendilerine sunulan örneklerden yola çıkarak, farklı strateji ve taktikleri kullanabilecekleri çeşitli oyun ve fiziki etkinlikler oluşturdukları oyunları, arkadaşları ile oynamaları istenmelidir.”
Kazanım 6: BO.4.2.1.2. Fiziksel uygunluğunu geliştirmek için hazırladığı programları uygular.	Açıklama: “Öğrencilerin hazırlayıp uyguladıkları programlar, aileler tarafından da kontrol edilerek, öğretmene bilgi verilmelidir.”
Kazanım 7: BO.4.2.2.4. Oyun ve fiziki etkinliklerde kendinin ve başkalarının güvenliğiyle ilgili sorumluluk alır.	Açıklama: “9-10 yaşlar öğrencilerde kaza ve yaralanmaların sık olarak görüldüğü yaşlardır. Bu nedenle oyun ve fiziki etkinlikler düzenlenirken öğrencilerin yapabilecekleri düzeyde çalışmalar seçilmesine dikkat edilmelidir. Öğrenciler oyun ve fiziki etkinlikler sırasında birbirlerinde gözlemledikleri aşırı kızarıklık, sürekli titreme, nefes alma zorluğu ve olağan dışı yorgunluk durumlarında öğretmenlerine haber vermeleri için yönlendirilmelidirler.”
Kazanım 8: BO.4.2.2.6. Oyun ve fiziki etkinliklerde çevreye duyarlılık gösterir.	Açıklama: “Gelecek nesillerin daha sağlıklı ve güvenilir bir ortamda yaşamalarını sağlamak için çevreye duyarlı bireyler yetiştirmek, bir zorunluluk hâline gelmiştir. Açık alanda yapılan oyun ve fiziki etkinliklerde, öğrencilerin çevreye duyarlılık bilincinin geliştirilmesi istenilen bir durumdur. Bu amaçla, öğretmenler öğrencilere açık alanlarda oynayabilecekleri çeşitli oyun ve etkinlikler desenleyerek, bu özelliği geliştirmeye yardımcı olur.”

Tablo 2’ye bakıldığında 4. sınıfta yer alan “BO.4.1.3.2. Çeşitli stratejileri ve taktikleri kullanarak tasarladığı oyunları arkadaşlarıyla oynar.”, “BO.4.2.1.2. Fiziksel uygunluğunu geliştirmek için hazırladığı programları uygular.”, “BO.4.2.2.4. Oyun ve fiziki etkinliklerde

kendinin ve başkalarının güvenliğiyle ilgili sorumluluk alır.” ve “BO.4.2.2.6. Oyun ve fiziki etkinliklerde çevreye duyarlılık gösterir.” kazanımlarına 5. sınıfta yer alan tamamlayıcı ve pekiştirme amaçlı kullanılabilecek kazanım veya kazanımlar olmadığı görülmektedir.

Tablo 3: Hazırbulunuşluk Açısından Alt Sınıfta Karşılığı Olmayan 5. Sınıf BESD Duyuşsal Kazanımları ve Açıklamaları

Kazanım 9: BE.5.1.2.2. Oyunlara ve etkinliklere katılımında güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin farkına varır.	Açıklama: “Öğrencilere çeşitli etkinlik ve oyunlarda kendi beceri ve yetenek seviyelerini gözlemleyecekleri ve keşfedecekleri uygulamalar yaptırılmalıdır. Öğrenciler böylece performanslarındaki güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin ne olduğunu fark edebilirler.”
Kazanım 10: BE.5.2.2.1. Fiziksel etkinliklerin eğlenceli yönlerinin farkına varır.	Açıklama: “Öğrencilere katılabilecekleri oyun ve etkinlik fırsatları sunulurken, bu etkinlik ve oyunların kendileri için zevkli ve eğlenceli yönlerini fark etmeleri sağlanmalıdır.”

Tablo 3'e bakıldığında 5. sınıfta yer alan "BE.5.1.2.2. Oyunlara ve etkinliklere katılımda güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerinin farkına varır." ve "BE.5.2.2.1. Fiziksel etkinliklerin eğlenceli yönlerinin farkına varır." kazanımlarına 4. sınıfta altyapı oluşturacak en az birer kazanıma yer verilmediği görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

2024 yılında Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayınlanan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ile birlikte Okul Öncesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Fen Bilimleri, Hayat Bilgisi, İlkokul Matematik, İlkokul Türkçe, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi, Ortaokul Matematik, Ortaokul Türkçe, Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Biyoloji, Coğrafya, Felsefe, Fizik, Kimya, Matematik, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı derslerinin öğretim programlarında değişikliğe gidilirken Beden Eğitimi ve Oyun ile Beden Eğitimi ve Spor derslerinin öğretim programlarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu yüzden 2018 yılında yayınlanan İlkokul 4. Sınıf "Beden Eğitimi ve Oyun Dersi (BEOD)" ile Ortaokul 5. Sınıf "Beden Eğitimi ve Spor Dersi (BESD)" Öğretim Programında yer alan duyuşsal kazanımlar içerik ve öğretim ilkelerine uygunluk açısından hazırbulunuşluk bağlamında karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Kazanımların karşılaştırılması sonucunda; 4. Sınıf BEOD duyuşsal kazanımlarından 5 tanesinin (Tablo 1) 5. Sınıf BESD Öğretim Programında yer alan duyuşsal kazanımlara temel oluşturabileceği, öğrencilerin hazırbulunuşluklarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda 4. sınıftaki 5 tane kazanımın 5. sınıfta karşılığı olduğu ve birbirini tamamladığı görülmektedir. Bu birbirini tamamlama durumu; öğrencinin 5. sınıfta iken BESD'te alacağı eğitim içeriğini daha kolay benimseyebileceği söylenebilir. Öğrencinin ön koşul öğrenmeleri hâli hazırda bir önceki sınıf kademesinde almış olduğu ders sayesinde; bir sonraki sınıf kademesinde dersi öğrenme aşamasında zorluk çekmeyeceği öngörülebilir. Bu kazanımların birbirini destekler nitelikte olması bir önceki sınıf kademesindeki öğrenmeler ile öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin yüksek olması sonraki sınıf kademesinde öğrenilmesi

hedeflenen becerilerin kolay ve sağlam bir şekilde edinilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu durumun öğretim programının amacına uygun görüldüğü ve öğretim ilkelerine de olumlu anlamda hizmet etmiş olduğu söylenebilir. Çalışmanın bu bulgusunu destekler nitelikte olan çalışmalar literatürde yer almaktadır. Havadar ve Taşdan (2015) Kars, Ardahan ve Iğdır illerindeki ilköğretim kademesinde çalışan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 4. ve 5. Sınıf Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları hakkındaki görüşlerini incelediği çalışmalarında 4. ve 5. sınıfta yer alan hedef ve kazanımların birbiri ile tutarlı olma alt boyutunda öğretmenlerin çoğunlukla olumlu görüş bildirdiğini belirtmiştir. Filiz vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada; 4. sınıftaki beden eğitimi ve oyun dersi (BEOD) psikomotor kazanımları arasında yer alan 4 kazanımın, 5. sınıf beden eğitimi ve spor dersi (BESD) psikomotor kazanımları arasında yer alan 5 kazanımı içerik ilişkileri ve öğretim ilkelerine uygunluk açısından desteklediği sonucuna ulaşmışlardır. Çağlayan ve Ağgön (2021) BESD Öğretim Programının temel felsefi ve genel amaçlarına yönelik öğretmen görüşleri adlı çalışmada, öğretmenlerin BESD'nin öğrencilerin hareket becerileri, strateji ve taktiklerini uygulamalarının öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve hazırbulunuşluk düzeylerine bağlı olarak hedeflenen seviyeye ulaşacağını düşündüklerini ve öğrencilerin var olan ön öğrenmelerinin sarmal yapıda ilerlemesinden dolayı öğrenmelerin yapılması için önem arz ettiğini ifade etmişlerdir.

Kazanımların karşılaştırılması sonucunda; 5. Sınıf BESD duyuşsal kazanımlarından 2 tanesine (Tablo 3) 4. Sınıf BEOD duyuşsal kazanımları içerisinde altyapı (ön koşul öğrenme) oluşturabilecek bir kazanımın olmadığı görülmektedir. Altyapı karşılığının (ön koşul öğrenme) olmaması bir sonraki sınıf kademesinde sorun yaratabileceği düşünülmektedir. Bu yüzden bu kazanımların 4. sınıfta altyapı karşılığı (ön koşul öğrenme) oluşturabilecek kazanımlara yer verilmesi önemlidir. Bu sayede öğrenci bir sonraki sınıf kademesinde iken zorluk çekmeden yeni öğrenmeler gerçekleştirilebileceğini söylemek mümkündür. Çalışmanın bu bulgusunu destekler nitelikte olan çalışmalar literatürde yer almaktadır. Alıncak, Ayan ve

Abakay'ın (2015) yaptığı çalışmada, sınıf öğretmenlerinin oyun ve fiziki etkinlikler dersine ilişkin değerlendirmeleri bu derste karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda dersin öğretim programında konu, içerik ve uygulama ile ilgili uyum, yetersizlik ve sosyo-ekonomik gerçeklikten uzaklık gibi sorunlar ile karşılaşıldığı; okul, okulun çevresi, sınıflar, fiziksel koşulların yetersiz olması, sınıflardaki öğrenci sayısı ve ders öğretmenlerin nitelikli ve donanımlı olmaması gibi sorunlar ve bu sorunların çözüme kavuşturulması gerekliliği sonucuna varmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun öğretim programında yer alan konu bütünlüğü ve dersin uygulamadaki uyumsuzlukların giderilmesi gerektiğini, içeriğin öğrenci düzeyine göre düzenlenmesi gerekliliğini vurgulamışlardır. Karakütük vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada; 5. Sınıf BESD bilişsel kazanımlarından 9 tanesinin 4. Sınıf BEOD bilişsel kazanımlarda bir altyapı (ön koşul öğrenme) oluşturabilecek bir kazanımının olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Altyapı karşılığının (ön koşul öğrenme) olmaması bir sonraki sınıf kademesinde sorun yaratabileceği düşünülmektedir. Bu yüzden bu kazanımların 4. sınıfta altyapı karşılığı (ön koşul öğrenme) oluşturabilecek kazanımlara yer verilmesi önemli görülmektedir. Öğrenci düzeyine göre düzenlenen içeriklere sahip olan bir öğretim programı, öğrencilerin hedeflenen becerileri kazanmalarına ve buna bağlı olarak da sonraki öğrenmelerin altyapılarının oluşmasına zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. 2024 yılı MEB "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ortak metninde yer alan; Derse hazırlık olarak öğrencilerin derste işlenecek konular hakkında ne kadar ön bilgiye sahip olduklarını değerlendirmek önemlidir. Bu durum, öğretmenin öğrencilerin seviyelerini anlamasına ve dersi daha etkili bir şekilde planlamasına yardımcı olur ifadeleri de ön koşul öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır (MEB, 2024).

İlkokul 4. Sınıftaki BEOD'teki 4 tane duyuşsal kazanımın da (Tablo 2) 5. sınıfta tamamlayıcı bir duyuşsal kazanımı olmadığı görülmektedir. Yani 4. sınıfta yer alıp 5. sınıfta pekiştirme amaçlı

kullanılabilecek bir duyuşsal kazanım bulunmadığı görülmektedir. Karakütük vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada; İlkokul 4. sınıftaki 2 tane kazanımın 5. sınıfta tamamlayıcı bir kazanımı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Filiz vd. (2022) yapmış oldukları çalışmada; ilkokul 4. Sınıf BEOD psikomotor kazanımları arasında yer alan 1 kazanımında ortaokul 5. Sınıf BESD psikomotor kazanımları arasında karşılığı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenci daha önceden hafızasında olan bir bilgiyi ne kadar fazla tekrar ederse o bilgi öğrencinin zihninde o kadar fazla kalıcı olacağını söylemek mümkündür. Bu sebeple 4. sınıfta yer alan duyuşsal kazanıma, 5. sınıfta karşılık gelecek ve tamamlayıcı olacak bir duyuşsal kazanım eklenmesi daha uygun olacağını söylemek mümkündür.

Araştırma sonuçlarına göre geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

- Çalışmada elde edilen birbirini destekler nitelikte olan ve birbirine ön koşul öğrenme oluşturabilecek kazanımların sayısının daha fazla olması öğretim programının amacına daha iyi hizmet etmesine katkı sağlayabilir. Bu durumdan hareketle bu destekler nitelikteki kazanımların niteliklerinin artırılması, yani ön koşul öğrenme davranışı oluşturabilecek kazanımlara daha çok yer verilmesi önerilmektedir.
- İlkokul kademesinde BEOD her sınıf düzeyindeki kazanımları, ortaokul ve lise kademelerinde de BESD bütün sınıf düzeylerindeki kazanımlar hazırbulunuşluk açısından değerlendirilip literatüre katkı sağlanabilir.
- Ortaokul 5. Sınıf BESD Öğretim Programında yer alan kazanımların öğretiminde, öğrencilerin ön koşul öğrenme düzeylerinin hangi seviyede olduğunu ölçmek için nicel bir çalışma yapılabilir.
- BEOD ve BESD Öğretim Programlarında yer alan duyuşsal kazanımların hazırbulunuşluk açısından karşılaştırılarak değerlendirmesi ile sınırlı tutulan bu çalışma, öğrenci gelişimini bütüncül bir şekilde ele almayı ve öğrenmelerin transferini sağlamak amacıyla farklı branşlarda uygulanabilir.
- Duyuşsal kazanımlarla ilgili çalışmalara literatürde az rastlanıldığından daha fazla çalışma yapılabilir.
- Duyuşsal kazanımların karşılaştırılması ile ilgili çalışmalar 8. Sınıftan (ortaokuldan) 9. sınıfa

(liseye) geçişte duyuşsal kazanımların hazırbulunuşluk açısından değerlendirilmesi ile ilgili çalışma yapılması öğretim programlarının etkililiği üzerinde önemli katkılar sağlayabilir.

- İlkokul kademesinde BEOD'nin beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından icra edilmesi, öğrenci gelişim ve alana özgü becerilerin daha iyi

aktarılması açısından önemli görülmektedir. Bu doğrultuda derslerin Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleri tarafından icra edilebilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Afacan, Ş. (2019). Güzel Sanatlar Fakültesi Keman Öğrencilerinin Bilişsel ve Performans Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 14(7), 3576-3595.
- Alıncak, F., Ayan, S. & Abakay, U. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersine İlişkin Değerlendirmeleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(3), 58-66.
- Altunbakır, S., & Pehlevan, Z. (2019). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Bilişsel Alan Kazanımlarının Değerlendirilmesi: Mersin İli Örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 1-10. doi:10.30655/besad.2020.23.
- Brett, A., Smith, M., Price, E., & Huitt, W. (2003). Overview of the Affective Domain. Educational Psychology Interactive. Valdosta, GA: Valdosta State University. <http://www.edpsycinteractive.org/brilstar/chapters/affectdev.pdf>.
- Çağlayan, G. N. & Ağgön, E. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel Felsefi ve Genel Amaçlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Anatolia Sport Research*, 2(2), 26-32. doi:10.29228/anatoliasr.13.
- Dalkıran, O., Gündüz, N. & Çiçek, R. (2011). Üniversite öğretim elemanlarının ilköğretim beden eğitimi dersleri öğretim programı ile ilgili yayınlamıyor. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 111-118. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000207.
- Demirhan, G., & Bağırhan, T. (1993). Bilişsel Alan Öğrenmelerinin Devinışsel (Psikomotor) Alan Erişimine Etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 17-31. <https://doi.org/10.17644/sbd.171642>.
- Doğru, Z. (2020). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Programları*. İçinde E. Yılmaz (Ed.), Spor Bilimlerinde Temel Kavramlar (1. bs, ss. 351-374). Akademisyen Kitap Portalı. <https://doi.org/10.37609/akya.829>.
- Filiz, V., Karakütük, O. & Üstün, M. (2022). Evaluation of Psychomotor Outcomes in the 4th Grade Physical Education ve Game and the 5th Grade Physical Education & Sports Classes Regarding Readiness. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 3(1), 10-23.
- Güllü, M., Arslan, C., Görgüt, İ., & Uğraş, S. (2011a). İlköğretim Beden Eğitimi Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve
- Kılavuzunun İncelenmesi. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 134-141.
- Güllü, M., Arslan, C., Uğraş, S., & Görgüt, İ. (2011b). Yeni Ortaöğretim Beden Eğitimi Ders Programı Kazanımlarının Değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (Özel).
- Havadar, T., & Taşdan, M. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim 4.-5. Sınıf Öğretim Programları Hakkında Görüşleri (Ardahan, Iğdır ve Kars İli Örneği). *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 29-43.
- Hoque, M. E. (2016). Three Domains Of Learning: Cognitive, Affective And Psychomotor. *The Journal of EFL Education and Research*, 2(2), 45-52.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2020). *Eğitimde Program Geliştirme* (2. bs). Nobel Yayın Dağıtım.
- Karagöl, İ. & Adıgüzel, O. C. (2022). Duyuşsal Alan ve Duyuşsal Alan Taksonomileri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 6(2), 217-240.
- Karakütük, O., Filiz, V., & Üstün, M. (2022). Evaluation of the Cognitive Outcomes of the 4th Grade Physical Education & Game and the 5th Grade Physical Education & Sports Classes in the Context of the Readiness of the Students. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 3(1), 24-37.
- Karasar, N. (1995). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (7. bs). Alkım Yayınevi.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S. & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives, The Classification of Educational goals-Handbook II: Affective Domain*. David McKay Company, Inc.
- Kuruoğlu, S. (2016). *Temel Hareket Eğitiminin 10 Yaş Lisanslı Yüzücüler Üzerindeki Hazır Bulunuşluk Etkisinin İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi] İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükahmetoğlu, R., & Pulur, A. (2024). İlkokul Beden Eğitimi ve Oyun Öğretim Programı Kazanımlarının Farklı Taksonomilere Göre Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 1651-1673. <https://doi.org/10.17152/gefad.1337522>.

- McKenzie, E., Symonds, M. L., Fink, K. & Tapps, T. (2017). Challenge Activities For The Physical Education Classroom: Affective Learning Outcomes. *Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators*, 30(6), 39-44.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018a). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Merkezi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018b). Beden Eğitimi ve Oyun Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2, 3 ve 4. Sınıflar). Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Merkezi: <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018c). İlkokul Beden Eğitimi ve Oyun Dersi (1-4. Sınıflar) Etkinlik Kılavuzu: https://koyulhisar.ihm.meb.k12.tr/icerikler/beden-egitimi-ve-oyun-dersi-etkinlik-kilavuzu-ilkokul-1-4-siniflar-2018-2019_6163027.html
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018d). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Etkinlik Kılavuzu (Ortaokul 5-8. Sınıflar): http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/0514_5719_beden.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2022). Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Merkezi: <https://mufredat.meb.gov.tr/SSS.aspx>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni. <https://mufredat.meb.gov.tr/>
- Özçelik, D.A. (1998). *Eğitim Programları ve Öğretim* (Genel Öğretim Yöntemi). ÖSYM Yayınları.
- Özgan, H., & Tekin, A. (2011). Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Sınıf Yönetimine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri/Teachers' Opinions Regarding The Effects Of Students' Readiness Levels On Classroom Management. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 421-434.
- Shephard, K. (2008). Higher Education for Sustainability: Seeking Affective Learning Outcomes. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 9(1), 87-98.
- Sönmez, H. (2020). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Duyuşsal Alana Uygun Kazanım Hazırlama. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 216-236.
- Şirinkan, A., & Gündoğdu, K. (2011). Öğretmenlerin İlköğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ve Planlarına İlişkin Algıları. *İlköğretim Online*, 10(1), 144-159.
- Uğraş, S., & Aral, H. (2018). Ortaokul Beden Eğitimi Ders Programındaki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 1(1), 33-46.
- Ütkür Güllühan, N., & Bekiroğlu, D. (2022). 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programının Bilişsel, Duyuşsal ve Devinişsel Alan Açısından İncelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 6(1), 24-36.
- Yar Yıldırım, V. (2020). Aile, Sınıf ve Okul Öğrenme Ortamlarının Öğretim Programlarında Yer Alan Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor Kazanımlar Açısından Yeterliği. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 1-19, DOI: 10.19160/ijer.666003.
- Yenilmez, K., & Kakmacı, Ö. (2008). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Matematikteki Hazır Bulunuşluk Düzeyi. *Kastamonu Education Journal*, 16(2), 529-542.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11 b.). Seçkin Yayıncılık.